

'Vaart Vrij!' Is de titel van het monument in het Buizenpark op Katendrecht, het schiereiland van Rotterdam als gebalde vuist in de Nieuwe Maas, ter nagedachtenis aan de in zijn tijd legendarische vakbondsleider Edo Fimmen (1881-1942).

Legendarisch met name als voorman van de Internationale Transportarbeiders Federatie (ITF) tussen de twee Wereldoorlogen van de 20ste eeuw.

De geboorte van de ITF in 1896 was een rechtstreeks gevolg van de felle bootwerkersstaking in datzelfde jaar op Katendrecht, havenarbeiderswijk bij uitstek.

De wieg van de ITF stond dus zagezegd op de Kaap, met 24 jaar later bij volwassenheid zo'n 3 miljoen aangesloten arbeiders in heel Europa!

In 1996 besloot Vervoersbond FNV de honderdste verjaardag van de ITF te vieren met het schenken van een standbeeld aan Rotterdam als eerbetoon aan de vergeten Fimmen, om zijn gedachtegoed en dadendrang terug in herinnering te brengen.

Het beeld moest echter nog wel gemaakt worden. Gemeentebestuur Rotterdam werd met het idee benaderd en dat schakelde op zijn beurt het Centrum Beeldende Kunst (CBK) in.

De adviescommissie Beeldende Kunst in Openbare Ruimte (BKOR), onderdeel van het CBK, kreeg onder aanvoering van Hans Abelman de leiding over het project.

BKOR werkte samen met het FNV en de Katendrechtse Bewonersorganisatie de opgave uit voor een hedendaags monument en ondergetekende werd uit 3 inzendingen gekozen voor uitvoering van ingediend voorstel.

Ook ik had nooit eerder van Edo Fimmen gehoord, en ook niet van de ITF.

Edo wie? ITF wat?

Gedurende het Interbellum was Edo Fimmen een groot en vurig pleitbezorger van de samenwerking tussen arbeiders van alle nationaliteiten wereldwijd.

Behalve vakbondsman in hart en nieren was hij een wereldburger 'pur sang'.

Voor de Tweede Wereldoorlog was zijn naam in alle havens ter wereld bekend.

De ITF werd onder zijn bezielende leiding de meest actieve vakorganisatie op het wereldtoneel. In de jaren 30 wilden vooraanstaande Europese intellectuelen hem zelfs voordragen voor de Nobelprijs voor de Vrede.

Het was Fimmen zelf die deze nominatie om strategische redenen verhinderde aangezien hij vreesde dat eventuele toekenning de voortgang van zijn streven eerder zou belemmeren dan vooruithelpen, want dat een Nobelprijs de ITF mogelijk juist in politieke verlegenheid zou brengen oftewel daarmee onder verlamdende druk zou komen te staan.

De figuur Fimmen stond in zijn centrale functies vanuit de arbeidersbeweging met zijn imposante verschijning, een rijzige gestalte getooid met leeuwenmanen, bekend als gedreven bestuurder en openhartig meeslepend scheldvirtuoos.

Zijn levenslange inzet gold niet louter het verwerven van internationale solidariteit met menswaardige(r) arbeidsomstandigheden maar ging veel verder in een strijd voor een menswaardig bestaan in het algemeen tegenover onrecht alom.

Hij zocht overal toenadering.

Standvastig in zijn idealisme was hij tegelijk allesbehalve onbeweeglijk in de wereld als werkterrein.

Met onvoorstelbare wilskracht en een diplomatieke gave streed Fimmen internationaal voor zijn humanistisch socialistische opvattingen over gelijkheid en rechtvaardigheid in weerwil van heersend nationalisme, koloniale onderdrukking, racisme en oprukkend fascisme.

Fimmen predikte verovering van de vrede met rechtvaardigheid en bestaansrecht voor alles en allen in het vizier, tegen uitbuiting en uitsluiting op welke gronden dan ook: tijdloze onveranderlijk duurzame kernwaarden zonder welke de actualiteit armzalig blijft.

"Een ijzeren vuist in een zijden handschoen" moest zijn ITF wezen.

Als algemeen secretaris van de ITF waarschuwde hij op congressen in Duitsland al vroeg voor het nazi-gevaar en in de loop van 1933 had hij op het hoofdkantoor in Amsterdam al ontmoetingen met Duitse kaderleden van diverse vakbonden om verzet tegen het Duitse fascisme te organiseren.

Toen in 1939 het fascisme ook in Nederland de kop opstak verhuisde Fimmen het hoofdkantoor spoorwegs naar Londen.

Zijn gedrevenheid kende geen grenzen en nog voor de Tweede Wereldoorlog uiteindelijk aanving was Fimmen eigenlijk fysiek al opgebrand.

Vanuit Londen werd Fimmen om gezondheidsredenen en ter bescherming tegen zichzelf voor eigen bestwil naar Mexico overgebracht.

Daar overleed hij in 1942 aan een hersenbloeding, een figuur van onvoorstelbaar belang, vrijwel onopgemerkt in bezet Nederland.

Na 55 jaar bestond de uitdaging in de opdrachtverlening

eruit om deze inhoud van historische statuur recht te doen en de beweegredenen om te handelen te vertalen in tastbare dimensies, ter markering van helaas allesbehalve vanzelfsprekende standpunten.

Deze moesten ruimtelijk gestalte krijgen, een monumentale belichaming, zichtbaar en invoelbaar, ook zonder dat de kijker de precieze achtergrond zou hoeven kennen.

Het moest verbeeld worden, letterlijk en figuurlijk, waarbij alleen de middelen uit elementaire sculpturaal formele beginselen zoals materiaal; formaat; volume; proporties; gewicht; vorm en tegenvorm; ruimte en kleur ter beschikking staan in het onderlinge krachtenspel van de beeldtaal.

Bovendien verlangde men een nieuwe invulling van de traditie in het standbeeld welke kortgezegd bestaat uit: figuur op sokkel, en daarbij: onverwoestbaar en "onderhoudsarm".

Al gauw werd op de een of andere manier duidelijk dat het twee bokshandschoenen op voetstukken zouden gaan worden maar er moest een methode worden gevonden om de organische vorm ervan in een vormtaal met industriële uitstraling te transformeren, aansluitend bij de oorsprong van het Buizenpark.

Met een definitieve constructie uit ijzer voor ogen werden langs een proefondervindelijke reeks houten modellen uit talloze overwegingen de uiteindelijke vormen bepaald.

In een strak gestileerde vereenvoudiging zou een horizontale figuur op staand voetstuk komen te liggen en een staande figuur op verticaal voetstuk overeind komen.

Consequente doorvoering van eenzelfde maateenheid moest de verschillende relaties tussen figuren en sokkels in een formeel geheel garanderen.

Brengt de opstaande rechterhand een groet aan het langsvarend verkeer, tegelijk is het vanuit de boks-tactiek gezien een defensief afwerend gebaar.

Van de ander erachter valt een offensief "linkse directe" te verwachten.

In de pols van die ene vuist is de omtrek van het silhouet 'en profile' van de kop van Fimmen te ontwaren waarvan de tegenvorm terugkomt in het voetstuk van de ander.

Samen vormen de knalhard gestaalde knuisten als robuuste stootblokken een dynamische twee-eenheid.

Het wil functioneren als visuele katalysator voor de omgeving om de hoek bij Verhalenhuis Belvédère en als een vrijheidspomp de drijfveren die eraan ten grondslag liggen opnieuw en blijvend in beweging en omloop brengen.

Ook al is het kunstwerk ondertekend met een individuele signatuur, hier moet benadrukt worden dat het alleen in samenwerking met tientallen anderen tot stand heeft kunnen komen.

Zo is het definitieve ontwerp uiteindelijk met de grootst mogelijke zorgvuldigheid en precisie in ambachtelijk vakmanschap uitgevoerd door V.O.F. Kuipers Konstruktiewerken Rotterdam: de fabricage in het snijden, het

buigen, het lassen en het slijpen van het koele staal, de inwendige versteviging en de montage tot en met de afwerking in een warme roodbruine meniekleur-achtige zijdeglans hamerslaglak.

De titel van het gedenkteken is ontleend aan "Fahrt Frei", het tijdschrift voor Duitse Spoorwegarbeiders waarmee de ITF contacten onderhield.

'Vaart Vrij!' Werd op de stormachtige vrijdag van 28 november in 1997, het Europese jaar tegen Racisme, door de voorzitter van de ITF Eike Eulen en wethouder Kunstzaken en Economie Hans Kombrink onthuld in bijzijn van Alida de Jager, de dochter van Edo Fimmen.

Tevens werd in oplage een medaillon met de beeltenis van Fimmen uitgegeven.

Het medaillon dat u nu in handen heeft is er een uit een speciale editie van het huidig jaar 2025, het jaar waarin we 80 jaar bevrijding vieren, in een gelimiteerde oplage van 50 exemplaren in opdracht van de ITF met FNV Havens en FNV Lokaal samen, met ondersteuning van het CBK, en een unieke heruitgave zoals ontworpen in 1997 bij de totstandkoming van 'Vaart Vrij!', 28 jaar geleden.

Het laat in vorm en tegenvorm het markante profiel zien van de legendarische Edo Fimmen zoals dat in de sculptuur is verwerkt en het is vervaardigd door de firma Van Campenhout uit hetzelfde 5 mm dikke staalplaat als het monument.

Het is opnieuw geproduceerd bij gelegenheid van de lancering van een nieuwe publicatie over Edo Fimmen op initiatief van Hans Abelman in samenwerking met Verhalenhuis Belvédère en vele anderen en op 27 april 2025 gepresenteerd aan de ITF en het FNV aan de vooravond van Workers Memorial Day.

Workers Memorial Day 28 april is de dag waarop jaarlijks vakbonden over de hele wereld stilstaan bij omgekomen werknemers.

FNV Havens organiseert elk jaar op 28 april een herdenkingsbijeenkomst bij het monument 'Vaart Vrij!' in het Buizenpark op Katendrecht.

Om 18.00 uur zijn alle kranen "opgetopt" en staan we 2 minuten zwijgend stil met de verloren collega's in gedachten.

Jaarlijks overlijden er wereldwijd naar schatting tweemiljoendriehonderdduizend werknemers aan een fataal bedrijfsongeval of beroepsziekte als gevolg van gevaarlijke en onveilige arbeid waarvan vierduizend alleen al in Nederland.

Dit medaillon is door de FNV/ITF aan u als persoon/personen of instantie uitgereikt ten teken van erkenning en waardering voor een onderscheidende bijdrage aan verbetering van de positie van de (haven/transport) arbeider, in de geest van Edo Fimmen.

Dit exemplaar is nummer **11** uit de oplage van 50
Ben Zegers 27042025 Rotterdam